

Sirijus 67

Broj 67, godina XVII, 8 februar 2026. godine

...

Poštovani čitaoci,
siguran sam da vas ni ovaj broj Sirijusa neće razočarati...

...

Sadržaj:

- [67-1 Kula i Hram: moralna pouka](#)
- [67-2 Impresije dva brata sa ispitivanja između stubova i inicijacije](#)
- [67-3 Istorijske pouke za budućnost](#)
- [67-4 Dijalog dva Brata nakon rada](#)
- [67-5 Astreja i masoni](#)

67-1 Kula i Hram: moralna pouka

U mojoj prethodnoj majstorskoj instrukciji na temu Vavilonske kule, a koju možete da pronađete u 58. broju Sirijusa, poigrao sam se sa antropološkom spekulacijom šta je dovelo do izgradnje kule i šta je doprinelo nezavršetku ovog kolosalnog zdanja, rasejanju naroda i nastanku mnogih jezika. Zaključak je bio da: „Bog nije morao da silazi i pomuti zidarima jezik. Bilo je dovoljno jedno tehnološko otkriće (cigle i bitumen), slobodna volja (data od Boga) i nezajzajljiva ambicija moćnika.“

Za nastavku obrade ove teme, pozabaviću se značenjem Vavilonske kule u Slobodnom zidarstvu. Tačnije, moralnom poukom koja proizilazi iz priče o njenoj izgradnji. Da bi uspešno izvukli pouku, moramo se pozabaviti i izgradnjom Solomonovog hrama. Poredeći principe izgradnje kule i Hrama, doći ćemo do zaključka da ove dve priče predstavljaju alegoriju o lošem, odnosno dobrom vođenju lože. Ja nisam prvi koji donosi ovakav zaključak. Ipak, mnogi pisci su pristupali temi Vavilonske kule ili senzacionalistički ili bogoborački, a vrlo često bogoborački radi senzacionalizma, pa se moralna pouka gubila, a davao materijal antimasonima. Stoga je i moja malenkost, u ime Velikog Arhitekta Univerzuma, a zarad Slobodnog Zidarstva, uzela slobodu da prozbori koju na ovu temu.

Za početak, da se podsetimo šta nam Sveto pismo govori o Vavilonskoj kuli. Iz prvih devet stihova jedanaestog poglavlja Knjige postanja, vidimo da su stanovnici zemlje Senara započeli gradnju grada i kule da „steknu sebi ime, da se ne bi rasejali po zemlji“. Jevrejski istoričar, Josif Flavije, pozivajući se na tradiciju, u svojim Judejskim starinama, objašnjava da su Nojevi potomci započeli gradnju mimo zapovesti Gospodnje da se naseljavaju širom prostrane zemlje, a ne u jednom gradu: „A sve to kako ne bi došli u iskušenje da u toj gužvi ne zameću kavgu međusobno i počine greh prepotopske civilizacije.“ Ne morate biti antropolog ili sociolog, pa da primetite da u velikim gradovima ima ozbiljnog klasnog rasejavanja stanovništva, koje u uslovima nemaštine i tiranije dovodi do sukoba i stradanja.

Sveto pismo indirektno, a Flavija eksplicitno, predstavljaju Nimroda, Nojevog prauka, kao vladara koji je predvodio izgradnju kule. Jevrejska rabinska tradicija, kao i hrišćanska tradicija, ne gledaju blagonaklono na Nimroda. Uzimaju ga, kao i čitav njegov narod, kao primer ljudskog egoizma i bogoborstva. Kao dokaz ovoj mojoj tvrdnji je i hebrejsko značenje imena Nimrod: onaj koji se buni.

Sa ovakvim predznanjem, uronimo u slobodnozidarsku literaturu. Počnimo od tekstova Starih dužnosti (eng. Old Charges, fr. Anciens devoirs). Najstarije trenutno poznato spominjanje Vavilonske kule u slobodnozidarskom kontekstu se javlja u rukopisu Regius (lat. Codex Regius) iz 1390 godine. Iako je verovatni autor bio monah, ovde ima malog odstupanja od biblijske priče. Naime, kulu zidaju od kreča i kamena, a ne od cigli i bitumena, a izgradnju predvodi Nabukodonosor. Direktno moralne poruke nema, ali kako se par redova po spominjanju kule spominje Gospod Isus Hristos, sa sigurnošću može da se zaključi da je moralna poruka ona koju dele Hrišćanstvo i [Judaizam](#).

Rukopis Metjua Kuka iz 1450. godine, tekst koji takođe spada u [Stare dužnosti](#), donosi nam malo drugačiju perspektivu. Pozivajući se na Sveto pismo, ali pre svega na Polikronikon, sedmotomno delo benediktanskog monaha Ranulfa Higdena iz prve polovine četrnaestog veka, rukopis nas takođe obaveštava da je Nimrod onaj koji je započeo izgradnju Vavilonske kule. Ali nas takođe informiše i da: „i on pouči svoje radnike u veštini mera, i imao je sa sobom mnoge kamenoresce, više od 40 hiljada. I ljubio ih je i štiti.“ Razumno je postaviti pitanje zašto jedan benediktanski monah iskače iz tradicije i blagonaklono govori o Nimrodu? Takođe, zašto rukopis Metjua Kuka prenosi Higdenov Polikronikon?

Hajde da, simbolički rečeno, zapratimo „trag novca“, tačnije vezu između Katoličke crkve i zidarskih cehova u četrnaestom i petnaestom veku u Engleskoj. Ovaj period je period izgradnje katedrala. Zidari su, u to vreme, zbog svog zanata, jedini mogli slobodno da se kreću od grada do grada. Neko ko je mogao da im ograniči kretanje je bio monarh u svojoj samovolji. Autor Polikronikona je bio i savetnik engleskog kralja Edvarda III kome je Polikronikon bio, na kraljev zahtev, predstavljen. Ne možemo da sumnjamo kako je Edvard III podučen tome da poštuje važnost određenih zanata, naročito ako to ide na ruku crkvi. U interesu zidara je bilo da zadrže slobodu kretanja, pa je pozivanje na drevne događaje gde vladar ima jaku vezu sa zidarima, takođe bilo pogodno. Priznajem, prethodno izneto je moja spekulacija i zahteva dodatno i dublje istraživanje radi potvrde.

Anderson nam u prvoj slobodnozidarskoj konstituciji, uvodeći novi pogled na priču o izgradnji kule, prenosi da je „Nojevo potomstvo, 101 godinu posle potopa, u zemlji Senaru, započelo zidanje grada i velike kule, da bi sebe proslavili imenom i sprečili svoje rasejanje. Iako su delo doveli do strahovite visine, te svojom taštinom izazvali Boga da spreči njihove naume tako što im pomete govor, što izazva rasejanje, ipak njihova veština u zidarstvu nije manje za slavljenje: proveli su više od 53 godine u tom čudesnom delu, a po rasejanju poneli su moćno znanje sa sobom u daleke krajeve, gde su od njega imali dobru korist pri utemeljenju svojih kraljevstava, republika i dinastija. Iako je kasnije to znanje u većem delu zemlje bilo izgubljeno, naročito je sačuvano u Senaru i Asiriji, gde NIMROD, osnivač te monarhije, posle rasejanja sagradio mnoge sjajne gradove, kao što su Ereh, Akad i Halani u SENARU; odakle je potom izašao u ASIRIJU, i sagradio Ninivu i druge gradove.“

Dakle, Anderson ima dva cilja. Prvi je da istakne drevnost zidarskog zanata, pa samim tim i drevnost zidarske tradicije i znanja koja danas mi koristimo u spekulativnom zidarstvu. Drugi cilj je da istakne da izgradnja pobuđena ljudskom taštinom, odnosno u slavu monogobožačkih kultura, ne donosi plodove. Izgradnja u slavu Boga, kao moralnog autoriteta, jedina je ispravna. Andersonova [konstitucija](#) predstavlja formalnu osnovu za kasniju autoritativnu slobodnozidarsku literaturu, koja se jasno opredeljuje prema izgradnji Vavilonske kule.

U postpotovskoj civilizaciji, počev od Noja i njegovih sinova pa na dalje, možemo govoriti o liniji zidara koji su morali da poseduju određena tehnička znanja i veštine kako bi izvodili gradnju. Ta znanja i veštine jesu potreban, ali ne i dovoljan uslov da gradnja bude uspešna. Tek kad je izgradnja u ime Velikog Arhitekta Univerzuma, dakle u ime i poštujući moralnost, ona dovodi do uspeha, a na radost svih.

Masonski autor, Džordž Oliver, izdao je 1823. godine knjigu „Slobodnozidarske starine». Sam naziv govori da su mu, makar za strukturu knjige, kao inspiracija poslužile Flavijeve «Judejske starine». Kroz svoje delo, on obrađuje istoriju zidarstva paralelno sa istorijom drevnih misterija. Kroz više poglavlja, on zaključuje da zidarstvo koje ide pod ruku sa misterijama, biva neuspešno ukoliko su te [misterije](#) u službi idolatrije i paganskih bogova. Kao vrhunac ovog vida bogoboračke saradnje između zidarstva i idolatrije predstavlja primer izgradnje Vavilonske kule. I on se bavi ljudskom taštinom kao jednim od pokretača izgradnje kule, ali obrađuje i neodgovornu ljudsku prirodu sklonu nekritičkom i brzom usvajanju neproverenih novotarija, te zanemarivanju moralnih zakona.

Brat Albert Makej predstavlja antipoda Džordžu Oliveru. Koliko Oliver insistira na hrišćanskim osnovama Slobodnog zidarstva, Makej smatra to pogrešnim. Čak Brat Makej svoje neslaganje sa Bratom Oliverom iznosi i u jednoj svojoj knjizi. Zato on predstavlja idealan sledeći izvor na temu Vavilonske kule. U svojoj Slobodnozidarskoj enciklopediji iz 1873, pod odelnikom Babel (engl. Babel), on daje kritiku na Oliverovu knjigu „Slobodnozidarske starine" u smislu istorijske tačnosti. Moram da naglasim da dobar deo „Starina" nema nikakvu istorijsku osnovu. Ali, Makej takođe ističe da postoji jasna simbolička i alegorijska paralela izgradnje kule i Hrama sa našim ritualom. Bog je, zbog ljudske taštine i inata, prekinuo izgradnju Vavilonske kule pomešavši jezike graditeljima. Tada je „reč privi put izgubljena". Ponovo je pronađena vekovima kasnije, prilikom izgradnje Hrama Boga Jedinoga, Onog Koji Jeste, Solomonovog hrama.

Kako je, po masonskim izvorima, bila organizovana izgradnja Solomonovog Hrama?

Izgradnju predvode Solomon, kralj Izraela; [Hiram](#), kralj Tira; i Hiram [Abif](#), glavni arhitekta i [majstor](#) rada. Ovaj trojac predstavlja [simbol](#) skladnog jedinstva suverenosti, resursa i veštine, odnosno mudrosti, snage i lepote. Sva trojica u istoj ravni, na libelo služe Delu. Radna snaga je podeljena u tri razreda, tri stepena: nosači – učenici, klesari – pomoćnici i nadzornici – majstori. Količina žita, vina i ulja, kao nadnica je dodeljivana na osnovu stepena, a da bi se znalo ko je koga stepena među desetina hiljada graditelja, prepoznavanje je vršeno na osnovu rukovanja i reči koja je odgovarala stepenu. Sve ovo nam je dobro poznato iz rituala.

Bitno je istaći da je samo podizanje hrama bilo u tišini. Sav materijal, drvo i kamen, pripreman je van gradilišta i dopreman već obrađen, a to sve da bi na mestu gradnje vladali sklad i tišina. Dakle, rad je izvođen u ime i Delo je bilo namenjeno Velikom Arhitekti Univerzuma. Kada se deluje zarad i u ime «večne, svemogućee, nepromenljive mudrosti, najuzvišene inteligencije i neiscpne ljubavi», kad se poštuje moral koji nam je Bog uklesao u scra prilikom našeg začeća, kad se organizacija i hijerarhija pravilno upotrebljavaju, zidarska tehnička znanja dovode Delo do uzpešnog svršetka.

Kao što je već rečeno, tradicija smatra Nimroda prvim silnim među ljudima. Ako ga posmatramo kroz prizmu današnjeg Slobodnog Zidarstva, on je bio starešina lože. Simbolički rečeno, u njegovim rukama su bili čekić i [plameni mač](#). Uprkos dobroj volji i nameri radnika graditelja, njegov ego, bogoborački prkos i moralno opadanje, to brdo vlasti na koje se popeo misleći da bolje vidi, a oko toga se autoritativni masonski autori slažu, je doveo do propasti dela njegovog naroda. Kao što je [Vavilonska kula](#) postala spomenik ljudskoj taštini, tako i svaka [loža](#) može da postane svojevrzni „mali Vavilon" ako starešina dozvoli da ego, sjeteta i vlastoljublje prevladaju nad smirenošću i službom. Nimrod je prvi silni među ljudima, ali i prvi primer pogrešno shvaćene moći – moći koja ne gradi, već rastvara zajednicu, zbunjuje govor i razbacuje braću na sve strane. Starešina koji sluša samo sopstveni glas, koji zaboravlja na zapovesti morala i na ograničenja sopstvene ljudske prirode, ponavlja nimrodovsku grešku: od lože pravi kulu za svoje ime, a ne hram posvećen Velikom Arhitekti Univerzuma.

Suprotno tome, gradnja Solomonovog hrama pokazuje obrazac ispravnog vođenja – obrazac u kome su kralj, saveznik i majstor sjedinjeni u harmoniji mudrosti, snage i lepote. Tamo gde je Nimrod okupljao ljude oko sopstvene pobune, Solomon, Hiram kralj Tira i [Hiram](#) Abif okupljaju radnike oko zajedničkog Dela i višeg cilja. Starešina lože pozvan je da se ugleda na taj trojac: da vlada bez tiranstva, da rukovodi bez oholosti, da upražnjava disciplinu bez surovosti. Kao što su kamen i drvo za Hram pripremani u tišini, daleko od mesta gradnje, tako i on treba da priprema odluke u tišini sopstvene savesti, pre nego što ih iznese pred Braću.

Stoga se od starešine očekuje da u svakom trenutku ima na umu da je loža zajedničko gradilište, a ne njegov lični posed. Njegova prva dužnost nije da vlada, već da služi: da miri tamo gde prete podele, da podiže tamo gde neko posrće, da stalno podseća da se u Loži ne zida kula slave jednog čoveka, već duhovni hram čitavog bratstva. Ako u srcu njegovom prevlada Nimrod, reč će se ponovo izgubiti, i umesto harmonije nastaće pomnetnja. Ako, pak, sledi primer Solomona i Hiram, loža će postati živi odraz Hrama – mesto gde su red, bratska ljubav i istina temelj, zidovi i krov našeg zajedničkog dela.

„Čekić u mojim rukama nije oruđe vladanja, već oruđe SLUŽENJA. On simbolizuje obavezu da vodim – ali i da slušam, da usmeravam – ali nikako da vladam. PLAMENI MAČ neka nas podseća da je ISTINA naš štít, a PRAVDA naš mač. Njime se ne borimo protiv ljudi, već protiv tame neznanja, sopstvenih slabosti i svega što preti da ugasi svetlost u našem Hramu. U ovom času, obećavam pred vama, Braćo, da će INTERES LOŽE uvek stajati iznad mojih ličnih želja. Svaku odluku doneću u slavu VELIKOG ARHITEKTE UNIVERZUMA, na dobrobit naše Obidijencije i na čast slobodnog zidarstva."

I.J. MKU,

PL Nemanja

67-2 Impresije dva brata sa ispitivanja između stubova i inicijacije

I brat

Sve je počelo kao spontani razgovor uz čašu dobrog vina o mnogo životnih tema. Dobar prijatelj, a kasnije, ispostaviće se i moj [Garant](#), objasnio mi je da postoji društvo mudrih ljudi koje se okuplja, druži, razmenjuje pametne ideje, misli, međusobno pomaže, te da bi za mene bilo dobro da se sa njima upoznam i započnem druženje, kako bi sebe dodatno izgradio kao osobu u mnogim oblastima života. Nisam imao pojma, niti sâm naslućivao da se radi o masonskom Bratstvu, a to sâm shvatio tek nakon našeg drugog razgovora na istu temu. Sve to delovalo mi je potpuno neverovatno, pomalo čudno, jer sâm ranije čuo i čitao da postoji organizacija Masona kao društvo sa tajnama velikih vladara, koje donosi važne odluke u svetu. Sa druge strane, čitao sâm da su članovi masonskog društva bile znamenite istorijske ličnosti u našoj zemlji, pametni, obrazovani ljudi velikih dostignuća, te je za mene sama pomisao na mogućnost da budem deo tog društva predstavljala nešto izuzetno, a u isto vreme mi je pričinjavala veliku čast.

Nakon što sâm pročitao formulare koje treba da popunim i utvrdio koju dokumentaciju bi trebalo da priprelim, shvatio sâm da je sama prijava iako na izgled prilično jednostavna, u stvari dosta detaljna i predstavlja jedan od prvih stepenika selekcije kandidata prilikom pristupa. Nakon nekoliko meseci iščekivanja dobio sâm obaveštenje da je moja prijava prihvaćena, te da bi trebalo da se pojavim na određenom mestu radi dalje procedure, tačnije razgovora. Nisam znao gde tačno idem. U jednom momentu zamoljen sâm da stavim povez preko očiju, što me je potpuno dezorijentisalo. Nakon ulaska u neki objekat, a onda i prostoriju na nekom spratu, po skidanju poveza vidim i drugog kandidata. Sedam na stolicu i osvrćem se oko sebe. U sobi mrak, svetlost na nas baca samo upaljena [sveća](#) pored koje su replika ljudske lobanje i mač. Šta ovo znači zapitao sâm se u sebi, zašto gori sveća kada u prostoriji postoji mogućnost da se upali svetlo? Tu upoznajem drugog kandidata koji, ispostaviće se, zna malo više detalja od mene, ali ni on ne zna šta će se od nas konkretno zahtevati u daljoj proceduri prijema. Na momente naš razgovor remete glasovi, neki uzvici i tupi udarci u vrata za koje ne znam da li nam nešto najavljuju, ili imaju svrhu da nas zaplaše. Dok se to pitam u mraku sobe, u sebi sâm čvrsto odlučio da idem dalje jer želim da saznam šta će se desiti i kada će se konačno upaliti svetla.

Ubrzo sve započinje. Tada kandidata koji je bio sa mnom u sobi odvode sa povezom na očima na dugo čekani razgovor. U tom trenutku dok sedim i čekam, počinjem da sebe preispitujem i razmišljam o tome što me ubrzo čeka, kako da opravdam poverenje Brata koji je za mene garantovao, šta da kažem, ko sâm, šta sâm, kakav je moj život, kakav je moj put...

Dolazi red na mene. Zamoljen sâm da stavim povez, pružam ruku budućem Bratu i slepo mu verujem iako ga prvi put vidim. Ulazim u drugu prostoriju, krećem se lagano u određenom pravcu na koji me navode, a onda me smeštaju da sednem na stolicu. Kako mi je vid ograničen, ostala čula mi postaju intenzivnija. Počinjem da shvatam da sâm u središtu prostorije, jer se oko mene čuju šuškanje papira i šapati. Kreću pitanja koja se nižu jedno za drugim iz različitih delova prostorije, a ja se trudim da koliko mogu u takvoj situaciji odgovaram smireno i mudro. Grlo počinje da mi se suši, dok se u sebi pitam da li su moji odgovori dovoljno dobri za ove ljude oko mene. Pitanja se nižu različitim tonom i intonacijom, te nemam mogućnost da predvidim sa koje će strane doći naredno pitanje da bih održao koncentraciju. Ne vidim gestikulacije osoba koje mi postavljaju pitanja, te nemam mogućnosti za ispravku ili dodatno pojašnjenje odgovora. Ova situacija je gora nego na bilo kom ispitu koji sâm polaga! Kad se razgovor završio, izvode me iz prostorije i obaveštavaju da sledi glasanje članova o mom prijemu. Čekam da vidim šta će biti i napokon saznajem da su svi saglasni sa mojim prijemom, osećam olakšanje. Saznajem da čitav postupak prijema još uvek nije završen i da tek sledi ceremonija ritualnog prijema u Bratstvo. Odlazim kući i razmišljam zašto je baš sve ovo ovako...

Napokon, usledio je dan svečanog ritualnog prijema koji sâm sa nestrpljenjem iščekivao. Opet se u meni budi neizvesnost u trenutku kada sâm zamoljen da podavijem nogavicu, izujem cipelu i raskopčam košulju. Šta sad ovo znači pitao sâm se u sebi, kakva je sad ovo svečana ceremonija kojoj ovako pristupam i ponovo nosim povez preko očiju? Budući Brat mi pomaže, upućuje me da ga sledim i pratim njegove instrukcije, te uz njega prođem sve izazove koji me čekaju. Uz navođenje i pomoć uspevam da se krećem u svim pravcima, stajem, prolazim kroz vatru i vodu, ispijam nešto nepoznato. Shvatam da ovaj put bez pomoći nikada sâm ne bih prešao. Stavljam ruku na Svetu knjigu i zaklinjem se, a osećaj hladnog mača na golim grudima dodatno ukazuje na težinu i ozbiljnost datog zaveta, kao i obaveza koje sâm prihvatio. Konačno, dobijam dozvolu da skinem povez sa očiju i tada se otvara neka nova dimenzija. Osvrćem se oko sebe, dok Braća oko mene šire ruke i primaju me u [Bratski lanac](#) kao da me znaju čitavog života.

Klesanje kamena je započelo, načinjani su prvi udarci čekićem od mnogih koje je na ovom putu potrebno načiniti.

Na Orijentu Knjaževac,

Učenik Kraljevske Umetnosti,

Dana 15. meseca septembra 6025. G.I.S.

Br. M.G.

II brat

Za mene je Masonerija uvek predstavljala veliku nepoznanicu, pa je otuda to vremenom počelo da me interesuje, pre svega zbog čega je sve to tako. Na razne načine sâm dolazio do saznanja o Masonima, pa sâm došao do zaključka da to društvo ima veliki značaj, pre svega što se održalo toliko dugo godina uprkos raznim uticajima u cilju njegovog razbijanja.

Dalje interesovanje za masonsko društvo je inicirao moj Garant nakon jednog našeg razgovora prošle godine, kada sam počeo da razmišljam o ulasku u Mazoneriju. Meni je to puno značilo zbog toga što je predstavljalo jedan vid priznanja određenih vrednosti koje imam, a koja su prepoznata od strane jednog pojedinca, odnosno društva u kome on bitiše.

Mišljenja sam da predstavlja veliku čast biti član jednog takvog društva, ali sa druge strane nisam znao tačno šta da očekujem, odnosno, šta se od mene očekuje jer sam Mazoneriju smatrao za jedno zatvoreno društvo mudrih, dostojnih i pametnih ljudi. Prema tome, nisam znao koliko će to buduće iskustvo imati uticaja na mene.

Sve je počelo prvim odlaskom u Hram gde sam dočekan od strane Garanta, koji mi je pre ulaska u objekat stavio crni povez preko očiju, a potom me odveo u jednu manju prostoriju gde sam nakon skidanja poveza uočio razne simbole Mazonerije. Rečeno mi je da ću nakon nekog vremena biti uveden u Hram, gde ću odgovarati na razna pitanja koja će postavljati članovi tog društva. Tokom čekanja u navedenoj prostoriji čuo sam razne zvuke nekakvog lupanja, pa mi je sve to bilo neobično. Posle nekog vremena u prostoriju je ušao meni nepoznat čovek, stavio mi povez preko očiju i odveo me u Hram. Sam ulazak u Hram je bio neobičan, kako zbog poveza tako i zbog neke čudne tišine koja je prestala nakon što sam bio postavljen na stolicu i izložen postavljanju raznih pitanja. Ispitivanje je bilo interesantno i neobično jer se nikad nisam našao u sličnoj situaciji. Posle toga sam na isti način odveden u predhodnu prostoriju, gde sam čekao ishod mog ispitivanja. Nakon kraćeg vremena Garant mi je rekao da je sve proteklo u najboljem redu i ispratio me do izlaza iz objekta rekavši da će sledećeg ponedeljka biti prijem i da se za isti priprelim.

U međuvremenu sam bio malo pod euforijom, jer nisam imao predstavu kako će to sve izgledati i kako ću ja na sve to reagovati.

Kada je došao taj dan, na poziv Garanta došao sam u svečanom crnom odelu i čekao ulazak u Hram. Sam čin prijema bio je ispunjen atmosferom ozbiljnosti i neke simbolike. Čitav proces prijema je bio obavljen određenim velom tajne, a imao je veliku psihološku i duhovnu težinu. Odvijao se u tri faze koje su imale različit uticaj na mene, ali nije bilo ništa specifično u fizičkom smislu, već sam doživio nešto što je za mene bilo potpuno neočekivano. Tokom trajanja ceremonije imao sam povez preko očiju, pa je to predstavljalo malu nelagodnost. Međutim, kada mi je skinut povez pogledao sam ljude oko sebe i ambijent koji me okružuje, i dobio osećaj pripadnosti društvu, a pre svega jednakost među prisutnima, bez obzira na postojanje hijerarhije u tom društvu. Kad se ceremonija završila odveden sam u hodnik, gde su mi svi prisutni čestitali na prijemu u masonsku Ložu.

Rituali kojima sam prisustvovao, odnosno, iskušenja kroz koja sam prošao su ostavila jak i upečaljiv utisak na mene i to neću nikad da zaboravim. Posle svega toga razgovarao sam sa starijim članovima Lože koji su mi pričali o svemu kroz šta sam prošao i šta to zapravo znači, pa sam i ja polako počeo da razumem značenje svakog simbola koji sam video u Hramu, značenje svakog pokreta nekog člana Lože, kao i svega izgovorenog tokom ceremonije. Takođe, objašnjeno mi je da čitav proces ceremonije, odnosno sam čin prijema u masonsku Ložu nije imao za cilj da me impresionira, već da u meni probudi savest, razmišljanje i želju za ličnim razvojem.

Jedan od jačih utisaka tokom ceremonije prijema u masonsku Ložu ostavila je tišina između određenih delova ceremonije, koju sam doživljavao na neki neobičan način, pre svega zbog crnog poveza preko očiju, ali i zbog toga što nisam znao šta će se sledeće dogoditi. Kada su se posle nekog vremena malo slegli utisci dobio sam osećaj poštovanja i razumevanja, odnosno osenio sam da sam deo nečega većeg, starijeg i mudrijeg od mene samog. Dalje, u razgovoru sa starijim članovima Lože pojašnjeno mi je kolika je posvećenost načelima koje Mazonerija neguje, a to su pre svega istina, pravda, sloboda i bratstvo.

Društvo u koje sam primljen mi je dalo razumevanje i ruku koja vodi. Od momenta kada sam primljen u masonsku Ložu, shvatio sam da prava vrednost Mazonerije nije u tome što sam deo neke organizacije sa tajnama, već u tome što se stalno podsećam da je moja dužnost prema sebi i društvu da budem bolji, pravedniji i mudriji. Od tada, svaki moj susret sa Braćom nosi tu istu težinu i smisao.

Ono što me je oduševilo je to da u tom društvu nema lažne ljubaznosti, nema maski, pa na osnovu toga mislim da su svi iskreni i da sam prihvaćen na najbolji mogući način. Samim tim, iz takvog jednog ambijenta, što je retkost u svetu u kojem živimo, ima puno prostora za sticanje znanja, za diskusiju, za čutanje, za pronalazak najplodonosnijeg rešenja kako za pojedinca, tako i za čitavo društvo. Na osnovu toga mogu da zaključim da za čoveka kao pojedinca ima mesta da u svom širem okruženju bude ono što jeste i da postane ono što može biti, ili čemu stremi.

U meni prevladava osećaj da me članstvo u masonskoj Loži može promeniti na bolje, u smislu da me može naučiti da na sve oko sebe gledam dublje, da slušam pažljivije i da delujem odgovornije.

U danima nakon prijema, često sam se u mislima vraćao na sve što se dogodilo u vezi sa čitavom ceremonijom mog prijema u masonsku Ložu, što me je navelo na to da imam obavezu prema sebi i društvu da više čitam, da slušam pažljivije ljude oko sebe, da postavljam pitanja koja pre nisam ni znao da treba da postavim. Tu se nije radilo o spoljnim promenama, već o unutrašnjoj tišini iz koje su izrasle nove misli, kao i nova razumevanja. Druženje sa Braćom me je navelo na to da uvidam, odnosno prepoznajem obrasce u svakodnevnim situacijama, da prepoznajem simbole u životu, da shvatam mnogo toga što ranije nisam ni primećivao i da sada tome pridajem dublje značenje.

Prvi razgovori sa Braćom u masonskoj Loži bili su posebno inspirativni, jer nisam imao osećaj da pričam sa ljudima koji žele da me impresioniraju, već sa onima koji slušaju s namerom da me razumeju. Svi razgovori sa Braćom, odnosno diskusije su bile obogaćene mudrošću, ali i jednostavnošću. Niko se nije izdizao iznad drugog jer su svi bili jednaki, svako sa svojim iskustvom, ali sa istim ciljem da postanu bolji ljudi. Shvatio sam da suština Masonerije nisu tajne, nije moć, već je konstantna potraga za istinom i ravnotežom.

Na kraju, moram da dodam da imam vrlo jake utiske u vezi sa mojim prijemom u masonsku Ložu, koji se, pre svega, odnose na zahvalnost društvu u koje sam primljen, a koje me je iznenadilo svojim odnosom prema čoveku uopšte.

Na Orijentu Knjaževac,

Učenik Kraljevske Umetnosti,

15. dana, septembra meseca 6025. G.I.S.

Br. A.M.

67-3 Istorijske pouke za budućnost

Adolf Kremje (Adolphe Crémieux 1796–1880), Slobodni zidar i humanista

Jean Jules Antoine Lepointe du Noüy (Paris, 1842 – Paris, 1929), *Portrait d'Adolphe Crémieux*, Paris, 1870.
Huile sur toile, 121 x 120 cm
Dépôt du musée d'Orsay, Paris

Zalaganje za slobodu, jednakost i bratstvo – Kremje je istrajno radio na širenju ovih vrednosti, kako u masoneriji tako i u društvu podsećajući da masonerija treba da nastavi da bude snaga koja se bori za pravdu i društveni napredak.

Povezanost masonerije i republikanskih vrednosti – Masonerija nije samo duhovna ili filozofska tradicija, već i aktivan učesnik u izgradnji demokratskog društva. Kremje je isticao da je ljubav prema otadžbini suštinska vrednost masonerije, ali uvek u kontekstu univerzalizma i ljudskog dostojanstva.

Tolerancija i ujedinjenje različitosti – Kao Jevrejin, mason i republikanac, Kremje je pokazao da pripadnost različitim identitetima nije prepreka, već snaga za napredak. Njegovo delovanje naglašava važnost otvorenosti, tolerancije i međusobnog poštovanja, što je od velike važnosti za budućnost masonerije u svetu sa sve više podela.

Do 1848. godine, Adolf Kremje bio je posvećeni levičarski orleanista, snažan zagovornik jednakosti i diskretni mason. Rođen je u jevrejskoj buržoaskoj porodici u Nimu 1796. godine, a stekao je odlično obrazovanje u Parizu, gde je postao oduševljeni bonapartista. Nakon Druge restauracije, Kremje je 1817. postao advokat i brzo stekao reputaciju smelog govornika. Proslavio se kada je branio trojicu mladića optuženih za pevanje Marseljeze, tvrdeći da je to patriotski, a ne subverzivni čin. Iako je prihvatao neke reforme Luja XVIII, protivio se reakcionarnoj politici Šarla X, posebno ograničenjima političkih sloboda. Kada je Julska revolucija 1830. primorala Šarla X da abdicira, Kremje je podržao dolazak Luja Filipa I na vlast. Preselivši se u Pariz, zalagao se za demokratske reforme unutar monarhije. U Parizu je imenovan za advokata pri Kraljevskom savetu i Kasacionom sudu. Pripadao je „partiji pokreta“ koju je predvodio predsednik saveta Lafit koji je takođe bio mason. U ovoj grupi nalazili su se i drugi [sinovi Udovice](#), poput Lafajeta i Dipona de L'Éra. Ovi reformistički orleanisti zalagali su se za demokratizaciju institucija kako bi ojačali novi režim. Mladi advokat je takođe vodio kampanju protiv ropstva u kolonijama. Iako je dolazak na vlast Kazimira Perjéa 1831. godine gurnuo partiju pokreta u opoziciju, Kremje je ostao ustavni monarhista i sve istaknutiji predstavnik levičarskog orleanizma. Izabran za poslanika 1842, postao je žestoki opozicionar, boreći se za širenje biračkog prava i slobodu štampe. Njegov uticaj u levičarskom orleanizmu rastao je, učvršćujući ga kao jednog od vodećih zagovornika ustavne monarhije i društvenog napretka.

Adolf Kremje je mogao ponoviti reči Stanislasa de Klermon-Tonera izrečene pred Narodnom skupštinom 1789: „Jevrejima kao narodu ne treba dati ništa, a kao pojedincima sve. Oni ne smeju činiti posebno političko telo, već samo biti građani kao svi drugi.“ Jedna od njegovih prvih bitaka bila je ukidanje more judaico zakletve, koja je Jevreje podvrgavala posebnom obliku zaklinjanja kako bi se sprečila lažna svedočenja. Iako je ova praksa ukinuta tokom Revolucije, tokom Napoleonovog carstva se ipak postepeno vraćala, a Kremje je tek 1846. uspeo da izdejstvuje njeno konačno ukidanje. Takođe se zalagao za prava Jevreja u inostranstvu, posebno u Pruskoj, gde su bili izloženi diskriminaciji. Ovom pitanju se posvećivalo i francuska masonerija, koje je osuđivalo odluku pruskih [loža](#) da odbiju prijem Jevreja u svoje redove.

Kremje je primljen u masoneriju 1818. godine u ložu Sen Žan de Jerusalem pod prepoznatljivim nazivom Anonimna dobrobit u Orijentu Nima, koja je radila u okviru Drevnog i Prihvaćenog Škotskog Reda. Godinu dana nakon ulaska u redove masonerije, Kremje je postao [Vitez Ružinog Krsta](#) u L'Union intime, povezanom sa njegovom matičnom ložom, u kojoj je od 1821. do 1826. obavljao funkciju zamenika besednika, a potom i glavnog govornika. Do 1823. postao je [druzi nadzornik](#) lože, koja je bila politički umerena, deistička i podjednako neprijateljski nastrojena prema Rimu kao i prema ateizmu. Kada se sastavljao privremena republička vlast, Kremje u početku nije bio među prvobitnim kandidatima, jer do tada nije bio dosledan republikanac. Ipak, na kraju je postao njegov član i potpisao proglas nove vlasti koja je proklamovala Republiku, ali uz potvrdu naroda. Kao privremeni ministar pravde, sproveo je niz važnih reformi: odložio je izvršenje

smrtnih kazni, potpisao ukaz od 10. marta kojim je zagarantovana sloboda veroispovesti, doprineo ukidanju ropstva u kolonijama, ukinuo kazne javnog izlaganja i političku zakletvu za državne službenike, a takođe je ukinuo smrtnu kaznu za političke prestupe. Ove mere bile su u potpunom skladu sa vrednostima masonerije.

Značajan događaj se odigrao 6. marta 1848. godine, kada su četvorica članova privremene vlade primila delegaciju Velikog orijenta Francuske, a za tu priliku, svi su kao masoni nosili svoja obeležja. Brat Bertran, prvi zamenik velikog majstora, izrazio je oduševljenje masona zbog „velikog nacionalnog i društvenog pokreta koji se upravo odigrao“. U ime vlade, Kremje je odgovorio uz odu Velikom Arhitekti, koju su prisutni pozdravili aplauzom, ističući da „Masonerija, doduše, nije politika, ali je visoka politika...“. Privremeni ministar je naglasio da su sloboda, jednakost i bratstvo uvek bili temelj masonskih loža. Dodao je da će „Republika činiti ono što čini Masonerija: postaće blistav zalog ujedinjenja naroda širom sveta, na svim stranama našeg trougla, a [Veliki Arhitekta Univerzuma](#), s visina neba, osmehnuće se ovoj plemenitoj ideji Republike koja će, šireći se na sve strane, ujediniti sve građane zemlje u istom osećanju.“

Posle državnog udara 2. decembra 1851, Kremje je uhapšen i zatvoren u Mazi, ali je pušten 15. decembra. Odbio je da položi zakletvu novom režimu i povukao se iz aktivne politike. Ipak, ostao je uticajan, posebno kao predsednik Alijanse izraelita i Grand Komander Vrhovnog saveta. Tokom 1860-ih postao je mentor mladom Leonu Gambeti, koji ga je smatrao najvećim učiteljem u svom životu. Kremje je odigrao ključnu ulogu u stvaranju političko-administrativne elite jevrejske zajednice u Francuskoj, slično kao Dizraeli u Velikoj Britaniji. Dok je čekao povratak aktivne politike, Kremje se značajno angažovao na integraciji Jevreja. 1860. godine, učestvovao je u osnivanju Alijanse Izraelita, koja je nastala nakon aфере Mortara – prinudne konverzije mladog Jevreja u Papskoj državi. Kremje je predsedavao ovom asocijacijom skoro bez prekida od 1863. do 1880. godine. Pisao je o aferi Mortara i pokrenuo apel za pomoć hrišćanima iz Sirije, kao i za podršku ugroženim Jevrejima širom sveta, bilo da su iz Rumunije, Srbije, Rusije ili druge države. Kremjeovo masonsko ophođenje takođe je izražavalo i ljubav prema republikanskoj domovini, koja je nerazdvojna od ljubavi prema čovečanstvu, kako je izjavio tokom proslave organizovane 1878. godine od strane Vrhovnog saveta: „Ono što mora održati ovu instituciju je vezanost koju ima za zdrave doktrine, a na čelu njih je najlepša, najvrednija od svih strasti, ona koju stavljamo iznad svega: ljubav prema otadžbini.“

M.S.

Sa orijenta Francuske, 6025.

67-4 Dijalog dva Brata nakon rada

U svojim traganjima za masonskim tekstovima, naišao sam na zanimljiv razgovor mladog brata – učenika i starijeg brata – majstora. Autor dijaloga koji vode ova dva brata, nakon završenog rada, je Pierre Félix Simon, i u originalu nosi naslov: "École À Penser". U nastavku je prevod:

Ritualni Rad je završen, svetla pogašena. Ostao je samo prigušeni odsjaj jedne svetiljke. Ostala Braća su otišla na [agape](#), ali njih dvojica ostaju. Iz nekog razloga, stariji Brat oseća da će večerašnji Rad imati nastavak koji će mu baš prijati. Mladi Brat skida kećelju polako, kao da odlaže nešto teško. Na kraju krajeva, toliko toga bi da pita, da spozna, misli su mu zamršene, ali ima želju da, uprkos tom svom unutrašnjem neredu, nekako uhvati onu prvu nit, iskaže svoju želju za razgovorom, želju za učenjem...

Mladi Brat:

Brate, mogu li da te zadržim još malo? Osećam da imam slobodu prema tebi da ti postavim neka pitanja. Verujem da si neko od koga mogu naučiti dosta. Baš bi mi značio razgovor sa tobom.

Stariji Brat:

Naravno Brate moj. Koliko si spreman da pitaš, toliko će i tvoja posuda znanja biti napunjena. Tvoja spremnost za razgovor su već uveliko otvorena vrata ka Svetlosti. Šta ti je na srcu?

Mladi Brat:

Nešto me kopka već mesecima. Jednom si rekao da masonerija "nije škola mišljenja, već škola za mišljenje. Čak si i citirao Brata Pierre Félix Simona u originalu: "école à penser", a ne "école de pensée". Baš me je to zaintrigiralo. Odzvanja mi u glavu poslednjih par dana. Lepo zvuči, ali... šta to zapravo znači? Zbunjuje me. Jer, kad gledam svet koji nas okružuje, vidim haos, distorziju, nepravdu... a kada dodjem u Hram, okružen sam redom, hijerarhijom, pravilima koja se poštuju. Rekao bih da dolaskom ovde napajam svoju dušu onim čega napolju nema, a što mi je preko potrebno. Ovde mi i tišina prija jer i u njoj prepoznajem smisao. Kaže se: ovo je "škola". Ali čega, tačno?

Stariji Brat (blago se nasmehi, zastade na par trenutaka, sa željom da dá na značaju onome što je [Učenik](#) rekao, a ne da prikaže sebe kao nekoga ko se sprema da zapetljano kaže nešto razumljivo samo njemu):

Lepo pitanje. U stvari, čitava galaksija pitanja sabranih u jednom citatu. Pre svega, srce mi se radosti činjenici da imaš ovakva interesovanja i razmišljanja. Pomalo sujetno, ali u granicama dobrog ukusa, reći ću da mi stariji trebamo biti ponosni kakvog učenika u Loži imamo... dobro smo birali. Ako se slažeš, zamislimo našu Ložu upravo onako kako si ti rekao: kao školu za mišljenje. Ložu kao "école à penser". Za potrebe toga vodićemo ovaj razgovor na sledeći način: ti ćeš postavljati pitanja, a ja odgovarati... koliko i kako umem, u granicama svoje spoznaje. Kakav ćemo zaključak doneti... sam tok razgovora će nam reći.

Mladi Brat:

Dogovoreno. Onda, da počnemo... recimo, prvo pitanje: Da li je masonerija uopšte škola? I ako jeste, šta je gradivo u ovoj našoj školi? Koje su to lekcije?

Stariji Brat:

Podjimo od onoga što čuješ već na svom prvom učeničkom radu: masonerija je poseban sistem morala, skriven u alegoriji i prikazan simbolima. Dakle, masonerija nije samo druženje, nije ni politička stranka, ni filozofski fakultet, ni društvo književnika. Masonerija je sistem morala, ali se taj moral ne predaje u obliku gotovih lekcija, sažvakanog gradiva u nekoj skripti, ili gotovog instant rešenja kome teži [profani](#) svet. Masonerija to uči kroz priče, simbole i [ritual](#).

Mladi Brat:

Dakle, gradivo masonerije je moral?

Stariji Brat:

Ne samo to. Mnogo više od toga. Rekao bih to ovako: masonerija je edukativni sistem koji istovremeno radi na tri nivoa: Na moralnom nivou, ona te uči kako da se ponašaš, i kakav čovek postaješ ako se ponašaš u skladu sa onim što ovde naučiti možeš. Na intelektualnom nivou ti objašnjava kako i na koji način zapravo ti misliš, i šta radiš sa informacijama koje primaš. Na duhovnom nivou te uči kako da tražiš smisao, punoću u trenutku tvog postojanja, istinu, i na kraju, kako da tragaš za Svetlošću.

Ovako postavljeno, dolazimo do onoga što si ti sam formulisao, rekao bih tačno, iako možda nisi znao da si pogodio samu suštinu masonskih autoriteta koje generički možemo nazvati Tradicijom. Jednom sam slušao Brata koji je rekao da je misija masonerije da edukovanjem stvori kvalitativni minimum ponašanja svakoga od nas, zasnovan na univerzalnim principima dobra, što bi kasnije trebalo da se prelije na profani svet. Kad se malo udaljim od toga, nekako mi se čini da je to u stvari dvina definicija edukativne misije našeg Reda.

Mladi Brat:

Dobro, ali zašto minimum? Zar ne bi valjda trebalo da težimo maksimumu?

Stariji Brat:

Naravno da nam je cilj težnja ka maksimumu, ali da bi do njega došao, ako je to uopšte moguće, mora da postoji zajednički prag ispod koga Brat ne sme da pada. Prag koji je zajednički svima nama. Prag koji je nama minimum, za koji verujemo da je samo polazna tačka ka onome čemu težimo i stremimo. Mora da postoji nešto što je minimalno masonsko: nivo istinoljubivosti, časti, slobode i samokontrole. Ova dva poslednja zvuče kontradiktorno ali samo zajedno postojati mogu. To je taj "kvalitativni minimum" koji ova naša škola vremenom ugrađuje u tebe. To je ono čemu te uči, na šta upućuje i čemu teži.

Mladi Brat:

Dobro, a gde se tu uklapa ono strogo pravilo da u Loži ne pričamo o politici i religiji? Nije li to gušenje slobode koju pominješ? Slobode govora? Ako je ovo "škola mišljenja", zar ne bi trebalo da smem da mislim i kažem šta hoću i kada hoću?

Stariji Brat:

U tome i jeste [ključ](#) spoznaje. Naveo si i problem i rešenje u isto vreme. Kako ja vidim stvari i tvoje pitanje, ističem da smeš i treba da misliš, ali ne smeš sve da

radiš sa tim što misliš. Najveći oblik vlasti, je vlast nad samim sobom. Ili... mi smo gospodari jedino nad onim što nismo izgovorili. Stari tekstovi nas upućuju da nema, i ne treba biti svadja u Loži, naročito ne oko religije, nacija ili državne politike. To pravilo možeš i trebaš da čitaš na dva načina: prema spolja, kao zabranu, a ka unutra, kao vežbu. Ka spolja, ova zabrana se ogleda u recimo: "Brate, nemoj da svadje iz spoljnog sveta unosiš u Hram." Ka unutra, ova vežba se može sagledati kroz: "Brate, nauči da voliš čoveka koji ne deli tvoj stav i tabor. Nauči da čutiš kad ti ego više kako moraš da odgovoriš. Nauči da slušaš."

Mladi Brat:

Znači, uči se i praktikuje samokontrola?

Stariji Brat:

Baš tako. Zabrana politike i religije u diskusijama u Loži je pedagoško sredstvo. Ti u profanom svetu imaš hiljadu prilika da višeš, da se svadjaš, da mrziš. Ne znači nužno da to radiš, ali tome u Loži nije mesto. [Loža](#) je zamišljena kao laboratorija našeg Bratstva, gde vežbaš da ne reaguješ na svaku provokaciju ili mišljenje sa kojim se ne slažeš, ne svodiš Brata na etiketu ("on je taj i taj, iz te i te priče"), i otkriješ i spoznaješ da postoje stvari važnije od profanih podela. Na prvi pogled, ovo je okov. Međutim, sagledaš li širu sliku, shvatićeš da je lepota i smisao u uzdizanju od primarnog impulsa i njegovom prevazilaženju. Tako se gradi taj "kvalitativni minimum": koliko sutra možda nećeš voleti sve ljude oko sebe, ali ćeš vremenom naučiti da ne mrziš Brata zbog toga što u profanom svetu pripada drugoj boji, partiji ili veri.

Mladi Brat:

Uprkos tome, i dalje nekako osećam i mislim da Loža treba da bude i neka vrsta "male arene", ali plemenite, akademske.

Stariji Brat (klima glavom sa odobravanjem): I opet si u pravu. Samo moramo jasno da razdvojimo neke stvari: U areni identiteta se tuku i nadgornjavaju grupe ("mi" protiv "njih") i to nam je zabranjeno. Složićemo se, s' pravom. U areni ideja, preispituju se principi, vrednosti, stavovi i to je više nego poželjno u našoj gradnji. Loža kao "école à penser" znači upravo to: kako naučiti da se sukobljavaju ideje, a da se ne posvajaju ljudi.

Mladi Brat:

Dobro, hajde onda da raščistimo tu stvar: šta tačno znači to francusko "école à penser", i zbog čega ti je toliko drag taj izraz?

Stariji Brat:

Zato što je vrlo precizan. "École de pensée" je "škola mišljenja". To je kada imaš jednu doktrinu, ideologiju, jednu "liniju" koju svi treba da usvoje, i to bez pogovora. Spisak gotovih odgovora. Tačka.

"École à penser" je "škola za mišljenje", a to je situacija kada ne dobijaš gotovu misao, nego okvir, disciplinu i alat da misliš sam. To je uputstvo koje ti daje odgovor na pitanje ne "šta je nešto?" već "kako spoznati suštinu stvari i sam doneti zaključak?". Masonerija, bar onako kako je mnoga Braća vide, nema za cilj i ne želi da ti ugradi jedan zvanični stav o svemu, već da ti pomogne da misliš jasno, osećaš plemenito i delaš čestito. Zato je [Loža](#), u svom najboljem izdanju i punoj formi laboratorija mišljenja, trening samokontrole, i škola produbljanja savesti.

Mladi Brat:

Znači, kad sedimo u Loži i slušamo instrukciju, ne treba da "kupimo" mišljenje Brata koji govori, nego da ga koristimo kao povod da razmišljamo o rečenom?

Stariji Brat:

Upravo tako. Ono što vidiš ili čuješ je zapravo povod za tvoj unutrašnji rad. Rad na sebi samom.

Kad Brat drži besedu o slobodi, tiraniji, odgovornosti, laži ili hrabrosti, ti ne treba sebi da postavljaš pitanje ko je u pravu u vezi sa izrečenim stavom. Gde sam ja u svemu ovome, ili na kojoj strani sam bio kad je trebalo da učinim dobro? To su zapravo pitanja koja trebaš postaviti sebi. To je "école à penser". promišljanje i razgovor sa samim sobom o onome što si čuo dovodi do zaključaka koji te čine boljim.

Treba sebi postavljati pitanja koja nameću odgovore ne ko je pametniji, nego ko je spreman da svoj stav podvrgne Svetlu.

Mladi Brat:

Rekao sam ti već da me jako privlači red koji postoji u Loži. Napolju, u profanom svetu je gužva, buka, nepravda, informacije bez reda i konca koje udaraju sa svih strana. Ovdje, svi znaju gde sede, ko šta radi, kada se govori, kada se čuti. Volim to. Kao da taj red ima neki tih, lekovit uticaj.

Stariji Brat:

Naravno da ima taj, kako ti kažeš, lekovit uticaj. Seti se našeg mota: "[Ordo ab chaos](#)".

Naša Loža je mali kosmos, mali svemir uredjenog poretka. U njoj mesta nisu slučajna, pokreti nisu slučajni, i reči slučajne nisu. Sve ima svoj smisao i značenje. Za profano oko to je možda samo besmislena ceremonija. Za oko učenika, ukoliko si dovoljno strpljiv i ako ga istreniraš, to je pedagoško sredstvo.

Red u Loži ti poručuje da svaka stvar ima svoje mesto, da postoji trenutak za govor i trenutak za tišinu i da postoji način da se sukob pretvori u sklad. Ti si lepo rekao: čovek je u profanom svetu zatrpan haosom i nepravdama, i zato ga Loža privlači, jer oseća spokoj reda i smisla.

Mladi Brat:

I ti stvarno veruješ da se taj unutrašnji red može vremenom "preliti" u profani život?

Stariji Brat:

Ako se ne preljuje, onda smo loši učenici. Svi zajedno. I ti, i ja, i svaki Brat na kugli zemaljskoj.

Prava mera uspeha Lože nije koliko je rad bio emotivan, niti koliko je ritual lepo izveden, nego je mera uspeha da li je Brat prestao da više na ženu i decu, da li je pošteniji u svom poslu i ophodjenju prema drugima, da li manje učestvuje u besmislenim postovima na mrežama, te da li manje ratuje po kafanama i na slavana oko politike ili neke druge prizemne teme. Sve ima svoje vreme i svoje zrenje. Ova naša škola uči tome. Kad kažemo "promeniti čoveka da bismo promenili društvo", to nije slogan, to je metod. Najpre se unutar Lože vežbaš da živiš u redu, toleranciji i samokontroli. Onda to nosiš sa sobom kući, na posao, u sredinu koja te okružuje, i pre ili kasnije, svet oko tebe se malo pomeri i promeni... možda samo u poluprečniku tvojih par metara, ali i to je već početak nečeg smisljeno lepšeg.

Mladi Brat:

Želim da se vratim na ono što sam ti rekao. Osećam da [Loža](#), ako hoće da bude "école à penser", mora da bude i mala arena, ali ne arena mržnje, nego arena izazova. Možda je lepši naziv umesto arene... naša Agora. Da se u razgovorima pomalo iznesenim mišljenjima zaintrigiramo, ali plemenito, u kreativnom smislu. Diskretno, kulturno i odmereno. Da time damo impuls jedan drugome. Da se inspirišemo i uputimo na introspekciju, zatim dijalog, a možda i na korigovanje ili promenu stava, ponekad.

Stariji Brat:

Svi će ti reći: "Da, ako znaš i zapamtiš granicu.", jer Loža nije ring za isprazno nadgornjavanje i profanizaciju, ali jeste mesto za sukob, iznošenje i sučeljavanje ideja, i samo ideja. Kako to izgleda u praksi? Umesto da raspravljamo "koja partija je bolja", govorimo o principu odgovorne vlasti. Umesto "koji narod je gori ili bolji", govorimo o dostojanstvu svakog čoveka. Umesto "koja crkva je prava", govorimo o slobodi savesti i putu ka Svetlosti. I tu dolazi do izražaja edukativni karakter Lože: Provokacija je da Brat iznese stav koji možda ne prija tvom egu. Zbog koga bi se ti glasno usprotivio, istakao kontra argument. Ali je to svojevrstna

"greška u koracima". Primarno, Introspekcija je tu da zastaneš i zapitaš se "zašto me ovo toliko peče?" Nakon te spoznaje tek, dijalog te uči da ne napadaš Brata, nego da testiraš ideju i mišljenje. Do promene dolazi u svakom slučaju... možda ne promeniš stav, ali promeniš ton, način, motiv. To je već ozbiljna škola. To je baš ono što predstavlja ta formula: "école à penser". Ti učiš da misliš, a ne da vičeš. Učiš da prihvataš i drugačije mišljenje i u tome ne vidiš ništa loše. Sve to ti pomaže da detaljnije razložiš unutrašnjost sebe samog i prefinjeno klešeš svoj kamen u tišini.

Mladi Brat:

Dobro, ako je tako, i Loža je škola za mišljenje, kako da znam da li napredujem? Mi ovdje ne dobijamo nikakve indekse, nema kolokvijuma, nema ispita.

Stariji Brat:

Ima ispita itekako. Samo su oni malo drugačiji od onoga što spoznaje [profani](#) svet. Reći ću ti kako na primer ja merim učenika u sebi. Ovdje upamti... možeš imati koji god stepen, najvažniji i najlepší je učenički. Njemu se moramo vraćati uvek i iznova. Dokle god je učenik u tebi, spreman da pita i istražuje sebe i druge, smisao postojanja će imati svoje uporište. Postavi sebi pitanja, bilo pre svakog rada, ili bar jednom u toku godine...

- Pitanje sebi samom:
"Da li danas bolje vladam sobom, nego pre godinu dana?"
"Mogu li češće da kažem... pogrešio sam?"
"Imam li bar jedan porok koji si malo stegao ili uspeo da pobedim od kad si ušao u Ložu?"
Ako je odgovor "ne", nešto ne koristiš dobro ovu našu školu.
- Pitanje o sebi samom u okviru Lože:
"Da li [Loža](#) postaje prostor u kome se osećam slobodnije da budem iskren, a ne samo simpatičan?"
"Usudjujem li se da kažem šta mislim, bez agresije, ali i bez dodvoravanja?"
"Poštujem li više Braću sa kojima se ne slažem?"
"Osećaš li bliskost sa njima nakon razgovora i sućeljavanja mišljenja?"
Ako je neki od odgovora negativan, onda nešto nismo dobro uvežbali ovu našu školu.
- Pitanje o sebi samom i svetu koji nas okružuje:
"Da li moj profani život liči makar malo na ono što u Loži praktirkujem?"
"Da li mi je teže nego ranije kada vidim nepravdu i da li se trudim da pomognem?"
"Primećuje li neko da ima nešto drugačije u mom stavu, tonu, ponašanju i da li pokušava da čini isto po ugledu na mene?"

To su ispiti koje stavljaš sam pred sebe. Ti si u isto vreme i onaj koji odgovara na pitanja i onaj koji samog sebe ocenjuje. Koliko si kadar da budeš objektivan i iskren prema samome sebi, toliko ćeš i napredovati. Diploma nije papir, diploma je tvoj karakter koji gradiš i usavršavaš sebi na radost. U Hramu je sada sasvim tiho. Mladi Brat drži kecelju u rukama, kao da drži knjigu koju tek treba da nauči da čita. Toliko toga će tek probati da shvati od rečenog večeras.

Mladi Brat:

Ako sam te dobro razumeo, Loža kao "école à penser" znači da se u Loži uči kako da mislimo, a ne šta da mislimo. Da je zabrana politike i religije zapravo trening samokontrole i poštovanja čoveka pre njegovog stava o politici i religiji. Da je red Lože svojevrnsni protivotrov haosu profanog sveta. Da je Loža mala, kulturna arena ideja, a ne ring za rat. Da je misija ove naše škole da nam ugradi kvalitativni minimum ponašanja prema sebi i drugima, zasnovan na univerzalnim principima dobra, i da nas stalno gura preko tog minimuma, prema maksimumu... Jesam li u pravu ako kažem ovako nešto?

Stariji Brat (smeškajući se): Sa stanovišta Tradicije, mogu zaključiti: Rekao si Brate moj. A ono što si ti dodao mišljenju Braće pre tebe, je savremeni jezik, iskustvo čoveka zatranog informacijama i nepravdama, koji ovdje u Loži traži i nalazi red i duhovni mir, smisao i put. Ako hoćeš da [Loža](#) bude prava "école à penser", zapamti još samo ovo: Ne brani ovdje svoju partiju, religiju ili neko tvoje tvrdoglavo mišljenje, već svoju savest. Ne napadaj Brata, već testiraj ideju. I ne traži da svi misle kao ti, već da svi misle odgovorno. Podji uvek od sebe. Onda će se desiti ono što si rekao na početku: obrazac ponašanja koji se ovdje uči, prvo unutra, u tebi, a potom i u Loži, polako će se prelići u profani svet. Svi učimo i sve nas uči. Možda nikada nećemo promeniti [profani](#) svet (ovde se nadam da grešim) ali, Brate moj, promenićemo bar jednu stvar koja nam je poverena: sebe.

Mladi Brat (tiho):

I možda je to jedina stvar koja zaista može da promeni svet.
Gase poslednju svetiljku. Ostaje tišina. Rad se završava, škola se nastavlja...

Brat N.Č.

Slobodan Jovanović, Niš

67-5 Astreja i masoni

Poruke koje primamo proučavajući simboliku i mitove zasnivaju se na našem individualnom doživljaju priče sa kojom se upoznamo. Sama priča nekada ima svoje uporišta u nauci i to posebno važi za činjenice koje potvrđuju arheologija ili istorija. Međutim, priča o "Zlatnom dobu" za sada nije potvrđena naučnim činjenicama. Arheologija poznaje Kameno, Bronzano i Gvozdeno doba. Bronzano je započelo negde oko 3.300 godine pre nove ere a Gvozdeno oko 1.200 godine pre nove ere. Iako nema naučne potvrde da je "Zlatno doba" ikada postojalo, da kažemo nešto više o njemu i kako je ono našlo svoje mesto u masonskoj simbolici.

Prema Grčkom istoričaru Hesiodu "Zlatno doba" je prethodilo Srebrnom i Bronzanom dobu. Ljudi su tada živeli u skladu sa prirodom, bez ratova i nepravde. U to vreme bogovi su živeli među ljudima. Međutim, kako su kovači počeli da kuju alate i oružje od srebra, bronzne i na kraju gvožđa, rasla je pohlepa, nejednakost i nepravda među ljudima. Bogovi su počeli da napuštaju ljude i odlazili su na više nivoe bitisanja. Poslednja boginja koja je napustila ljude bila je Astreja. Kada su nepravda i greh prevladali, na kraju je i ona napustila je zemlju i uzdigla se na nebo, među zvezde. Sada se nalazi u sazvežđu Device ("Virgo") i najsajjnija je zvezda u ovom sazvežđu po imenu Spika. Ukoliko bismo želeli da njeno ime prevedemo na srpski jezik, zvali bismo je "Zvezdana". U Grčkoj mitologiji Astreja je ćerka Zeusa i Temide. Bila je boginja pravde i u jednoj ruci uvek je držala vagu kao [simbol](#) pravde a u drugoj ruci mač kao simbol reda i zakona. Njeno uzdignuće među zvezde potvrđuje povezanost božanskog i ovozemaljskog poretka.

Šta Astreja predstavlja za masone? Ništa manje od onog za šta je vezuju umetnici i filozofi. Ona je simbol pravde, istine i večite nade. Masoni se nadaju njenom povratku na zemlju, da u neko buduće doba donese pravdu, mir i harmoniju među ljudima. Biće to povratak "Zlatnog doba", ali ne kao povratak u prošlost, već odlazak u budućnost kada će konačno Sloboda, Jednakost i Bratstvo zavladati među ljudima. Nada u njen povratak je motiv svakom masonu, da svojim radom neguje vrline koje će omogućiti povratak "Zlatnog doba". Astreja nas podseća da je put do njenog povratka sačinjen od naših ispravnih odluka, iskrenih reči i vere u boljeg čoveka. Svaki kamen ugrađen u Hram približava nas trenutku kada će se Astreja vratiti. Tada će naš Hram biti završen a "Zlatno Doba" neće biti mit već stvarnost. I kao što je u mnogim religijama i učenjima zapisano: "Na kraju, pravda će ponovo sići na zemlju..."

Salvator Rosa, "Povratak Astreje", 1613 godina

Mit o "Zlatnom dobu" donekle se razlikuje od mita o "Novom Jerusalimu", iako na prvi pogled imaju mnogo sličnosti. "[Novi Jerusalim](#)" nije geografski pojam već u masonskoj simbolici predstavlja stanje duha i rezultat je potpune transformacije i posvećenosti. Ukoliko [Solomonov Hram](#) shvatimo kao početak gradnje, konačni cilj je Novi Jerusalim, grad svetlosti. Sa njime se gradnja završava. Ukoliko pod gradnjom podrazumevamo ne samo izgradnju ličnog duhovnog Hrama, već izgradnju jednog pravednijeg društva gde vladaju harmonija i božanska mudrost, onda Novi Jerusalim ima mnogo sličnosti sa "Zlatnim Dobom". U Bibliji se pominje [Novi Jerusalim](#) u Otkrovenju Jovanovom (Apokalipsa 21.2) gde se kaže: „I ja, Jovan, videh sveti grad, Novi Jerusalim, gde silazi s neba od Boga, spreman kao nevesta ukrašena za muža svog.“ Ovaj trenutak sledi nakon "pročišćenja" čovečanstva. Za razliku od ovog dogmatskog i doslovnog tumačenja, za masone je Novi Jerusalim više alegorija i mit. U svakom slučaju i "Zlatno doba" i "[Novi Jerusalim](#)" predstavljaju konačni cilj Velikog Dela kome su masoni posvećeni.

Na priču o Astreji i "Zlatnom dobu" donekle liči i priča iz Jevrejske tradicije koja govori o Šehini ("Shekinah"). Šehina je [simbol](#) božje prisutnosti na zemlji. Nekada je Šehina živela u Raju sa Adamom i Evom. Kako su ljudi (Jevreji) grešili, počela je da se udaljava od ljudi. Nakon Prvog Greha Adama i Eve, Kainovog ubistva Avelja, Potopa, Vavilonske Kule, porobljavanja Jevreja od strane Egipćana, ona je postepeno odlazila na prvo, drugo, treće i tako dalje nebo. Na kraju je završila na sedmom nebu i to je trenutak kada se božanska prisutnost najviše udaljila od ljudi. Po kabalističkoj tradiciji Šehina će se vratiti među ljude tek kada se Jevreji vrate pravdi i jedinstvu. Sve dok je svet nepravedan, božansko prisustvo pati u izgnanstvu. Svakim dobrim delom ona je za delić puta bliža povratku iz izgnanstva.

Tokom naše gradnje i potrage za "Izgubljenom rečju", nije zgorog setiti se ponekad legendi o "Zlatnom dobu", "Novom Jerusalemu", Astreji i Šehini.

Č.V.

Nemanja, Niš